

deloma izpreminja osnovni zakon o državnem zastopstvu ter uvajajo nov red za volitve v državni zbor in posebne kazenske določbe za varstvo volilne in zborovalne svobode. Kdor se hoče seznaniti z vsemi temi novimi uredbami, mu bo knjižica dobro služila.

Politiški pregled.

* **Saniranje deželnih financ.** Finančni minister se je izjavil, da se pripravlja saniranje deželnih financ. To saniranje je napovedal že l. 1899. tedanji naučni minister pl. Hartel, a ostalo je samo pri besedi. S saniranjem deželnih financ se da izvesti tudi regulacija učiteljskih plač.

* **Čehi za Slovake.** Na Češkem gre od občine do občine okrožnica, ki jo narod v masah podpisuje. Okrožnica obsega prošnjo za pomiloščenje Slovakov, ki so bili v zadnjih političnih pravadah obsojeni od madjarskih sodnikov.

* **Nemčija.** Nemški državni zbor je sklican na 19. t. m. — V četrtek so bile dovršene ožje volitve za nemški državni zbor. Socialni demokratje so skupno izgubili 25 mandatov. Poljaki so pridobili štiri mandate. Tem povodom so bile v Berlinu velike manifestacije. Velika množica ljudstva je priredila državnemu kancelarju in cesarju velike ovacije. Najmočnejša stranka v novi državni zbornici bo centrum, ki šteje 105 članov. — One nenemske dijake, ki so pri volitvah agitirali za socialne demokrate, je vlada iztirala. Brutalna sila!

* **Prvi kardinal med katoliško duhovščino v Rusiji.** Levovskim poljskim časnikom poročajo iz Ščitomira, da bo tamonjni katoliški škof Nielsalkowski na prihodnjem konzistoriju imenovan kardinalom. To bi bil prvi izmed katoliških prelatov v Rusiji, ki dobi kardinalski klobuk.

* **Volitve za duma.** „Magdeb. Zeitung“ poroča iz Petrograda, da je ministrski predsednik Stolipin izjavil, da bo imela opozicija v novi dumi 60% vseh poslancev. Istočasno je naglašal, da je bilo v bivši dumi število opozicijskih zastopnikov mnogo večje.

* **Shod maloruskih dijakov.** Maloruski dijaki so imeli dne 7. t. m. v Levovu shod, ki so prišli nanj dijaki iz vse Galicije. Po živahni razpravi je shod sklenil nastopno resolucijo: 1. Zahteva se samostojno malorusko vseučilišče v Levovu; 2. odobruje se zadnje demonstracije na vseučilišču, edini možni odgovor na izzivanja akademične oblasti; 3. protestira se proti aretovanju maloruskih dijakov, ker je čin političnega terorizma in osveta gospodujoče klike; 4. protestira se proti umešavanju namestnika v kazensko postopanje, in se izjavlja, da ne bosta niti policija niti ječa v stanu odvrniti maloruskih dijakov od edinega možnega sredstva, da dosežejo lastno vseučilišče v Levovu, glavno narodno in kulturno zahtevo maloruskega naroda; 5. protestira se proti vedenju poljskih vseučiliških profesorjev, ki so v tem slučaju opravljali službo policistov ter so bili orodje poljske klike; končno se izjavlja, da se bo na nasilstva odgovarjalo z nasilstvi. Ker je vprašanje samostojnega maloruskega vseučilišča v tesni zvezi s politično emancipacijo maloruskega naroda, je shod nadalje sklenil, naj dijaki živahno agitirajo za bodoče državnozbornske volitve, da bodo izvoljeni kandidatje demokratsko-napredne stranke.

Vestnik.

K poglavju o obupnem položaju ljudskošolskega učiteljstva. Tovariš Fr. P. nam piše med drugim takole: Velespoštovani g. urednik! Že peti teden čepim v svoji sobici in premišlujem nesrečno usodo svojega stanu. Zdravniki so se izjavili, da me napada znana učiteljska bolezen, in mi izposlovali dopust do konca šolskega leta. Nadomestuje me pomožni učitelj M. R. Kakor pri vseh takih slučajih, je tudi mene podrlo prenaporno delo v šoli in izven šole. Otožne, dolgočasne dneve mi pa lajšajo najbolj časopisi, zato pa komaj pričakujem soboto, da vzamem v roke vrlega „Tovariša“. Vselej sem ga z veseljem čital, a pri zadnji številki sem bil ogorčen, kakor menda še nikdar poprej. S svojo izjavo nas predstavlja g. Ž. celemu svetu za lenuhe, ki vpijejo le po zvišanju plač, ne delajo pa nič. Učitelj naj izkrvavi do zadnje kaplje krvi, po smrti bo pa užival plačo...

V šoli smo že tako vpreženi, tako obramenjeni, da se more naš stan glede gmotnega stanja upoštevati v prvi vrsti, naj si kaj delujemo zunaj šole ali nič. Merodajni faktorji to dobro vedo, a srca nimajo. Zato je bedasta trditve, da odbijamo še tiste veljake, ki so na naši strani... Poglejmo tja v središče naše Avstrije. Kako hitro je šlo s splošno volilno pravico, ko je posegla krona vmes, in kar čez noč so imeli čez trideset milijonov za uradnike in duhovnike. Naj bi zašumelo tudi enkrat na cesarskem dvoru: „Uredite deželne finance, učiteljem se morajo plače zvišati, tudi država mora prihiteti na pomoč“. Kako bi hiteli ministri skupaj in pritiskali na deželne zastope! — Kje je torej naša rešitev? Vse avstrijsko učiteljstvo bi moralo stopiti v skupno akcijo: „Kruha nam dajte in to takoj, sicer pride dan maščevanja!“

Učiteljstvo — pred sodbo ljudstva. Tako se imenuje članek v 5. „Domoljubovi“ številki. Nismo nameravali odgovarjati nanj, saj se „Domoljubova“ nesramnost obsoja sama najbolj, obsoja sebe in tistega, ki jo je zagrešil. Ako je ta lopov duhovnik, naj ne prijemlje več hostije v roke, ker so njegove roke umazane od ostudnosti in zlobe! Napravil bi božji rop! Navekomaj naj mu leži ta greh na duši! Če je Bog pravičen, ga bo udaril s najtežjo kaznijo, zakaj „Domoljubov“ brezimni lopov preti vsemu učiteljskemu stanu, torej poštenim delavcem, ki store v eni uri več, nego oni vse svoje žive dni — z iztrajanjem, z umorom! Lopovščina prve vrste! Teško je mirno odgovarjati na take infamnosti, najboljši bi bil dejanski odgovor, odgovor s palico in postom. Toda lopov se skriva za urednikov hrbet, da ga ni mogoče položiti na kolena in mu ustrojiti garjeve kože! Pa naj udari cigana roka božja, in če ima kaj vere naujo, ga mora z vsakim korakom spremljati strah, da zdajci šine vanj strela z jasnega. Tak lump je zrel za vrv! In to še tudi zato, ker ščuva namenoma in hoté ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Take skandalozne nesramnosti nismo še čitali nikjer in o nikomer, saj je ni nihče drugi zmožen nego „Domoljubov“ lopov. — Na nas pritiskajo z vseh strani, da moramo odgovoriti „Domoljubu“. Teško nam bo, a bomo, ne zaradi „Domoljuba“, ampak zaradi časti in ugleda učiteljstva. Preden pa storimo to, objavljamo „Domoljubovo“ lopovščino dobesedno na tem mestu v trajen spomin in dokaz, kakšni politični rokovanjci so živeli v današnjih časih na Slovenskem! „V vednih borbah živimo — zato premalo uvažujemo nevarnost, ki preti našemu narodu od strani učiteljstva. Poglejmo katoliške Nemce! S kolikim navdušenjem delajo proti brezverskemu društvu „Prosta šola“, kako vneto delajo po shodih in zasebno za razvoj svojega katoliškega šolskega društva. Ne samo duhovniki, ampak tudi svetni izobraženci in ljudstvo spoznavajo velika nevarnost, ki preti veri in gospodarskemu blagostanju od strani veri odtujenega liberalnega in socialnodemokratskega učiteljstva. Velik korak v tem smislu so storili dunajski krščanski socialci, ki so pod vodstvom vrlega župana Luegerja iz šol pometli učitelje, ki so se očitno kazali kot liberalci in socialdemokrati. Noben liberalce, noben socialdemokrat nima mesta v šolah, kamor pošiljamo katoliški stariši svoj najdražji zaklad, nedolžne otroke — to je bil bojni klic krščanskih Dunajčanov. Veliko nevarnost od strani učiteljstva so spoznali tudi avstrijski škofje, zato so v zadnjem skupnem pastirskem listu zopet naujo opozorili. — Ali smo mi Slovenci glede učiteljstva kaj na boljšem kot Nemci? To vprašanje se nam nebote vsiljuje. In ne, to odločno in s prepričanjem trdim, da ne — morda še na slabšem! — Nimamo sicer še protiverskega šolskega društva — toda duh naših liberalcev in socialdemokratov je isti kot nemških, ki podpirajo „Prosta šola“, duh našega učiteljstva, zlasti moškega, večkrat tudi ženskega, je isti duh liberalnih in socialnodemokratskih nemških učiteljev. Nemško društvo „Prosta šola“ je klicalo in še kliče: Ločite šolo od cerkve, ven iz šol z duhovniki, ven iz šol s križem, z očenášem, češčenosimarijo, ven s pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus. In pri nas? Isti duh, in večkrat tudi iste besede odmevajo po shodih in listih našega učiteljstva. Le pogledati je treba učiteljske dopise v „Slovenskem Narodu“ in v „Učiteljskem Tovarišu“. Potrdimo lahko: Vinar ni bolj podoben vinarju, kot je liberalno in socialnodemokratsko nemško učiteljstvo našemu učiteljstvu. In versko življenje učiteljev? Nemški učitelji trdijo: Če gremo v cerkev, gremo samo prisiljeni,